

Öğretmen Adaylarının Sağlıklı Beslenmeye Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Examining the Attitudes of Pre-service Teachers Towards Healthy Nutrition in Terms of Different Variables

Eda ERDAŞ KARTAL¹, İkranur BAŞ²

Öz

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Nedensel karşılaştırma deseni kullanılan çalışmada, veriler Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu (2019) tarafından geliştirilen Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Türkiye’de bir eğitim fakültesinde öğrenim gören 176 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada, genel olarak öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Bulgular, öğretmen adaylarının beslenme tutumlarının okudukları bölüme ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin sosyal bilimler öğretmenliği öğrencilerine göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu saptanmıştır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin üçüncü sınıf öğrencilerine kıyasla daha bilinçli beslenme alışkanlıkları sergilediği görülmüştür. Öte yandan, cinsiyet, yaş, yaşanan yer ve kronik hastalık değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmazken, gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlar geliştirdiği görülmüştür. Elde edilen sonuçlar, öğretmen adaylarının beslenme farkındalığının artırılması için eğitim politikalarının önemini vurgulamaktadır. Gelecek araştırmalar, öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme alışkanlıklarını sürdürülebilir hale getirecek eğitim programlarına odaklanmalıdır.

Anahtar Kelimeler

Sağlıklı beslenme
Tutum
Öğretmen aday
Öğretmen eğitimi

Abstract

The aim of this study is examining the attitudes of pre-service teachers toward healthy nutrition in terms of different variables. A causal-comparative design was employed, and data were collected using the Healthy Nutrition Attitude Scale developed by Tekkurşun-Demir and Cicioğlu (2019). The study was conducted with 176 pre-service teachers enrolled in an education faculty in Turkey. The findings indicate that, in general, pre-service teachers exhibit a positive attitude toward healthy nutrition. The results reveal significant differences in attitudes based on the participants' academic discipline and year of study. Specifically, pre-service teachers in primary education programs demonstrated more positive attitudes toward healthy nutrition compared to those in social sciences programs. Additionally, fourth-year students exhibited higher levels of awareness regarding healthy nutrition compared to third-year students. However, no significant differences were found concerning gender, age, place of residence, or the presence of chronic illnesses. In contrast, participants with higher income levels exhibited more positive attitudes toward healthy nutrition. These findings highlight the importance of integrating nutrition awareness into teacher education programs. Future research should focus on developing sustainable educational policies to enhance pre-service teachers' awareness and long-term adoption of healthy nutrition habits.

Keywords

Healthy nutrition
Attitude
Pre-service teacher
Teacher training

Başvuru Tarihi/Received
19.03.2025

Kabul Tarihi /Accepted
07.05.2025

[Araştırma Makalesi / Research Article]

Kaynakça Gösterimi: Erdaş Kartal, E. ve Baş, İ. (2025). Öğretmen Adaylarının Sağlıklı Beslenmeye Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 22-37.

Citation Information: Examining the Attitudes of Pre-service Teachers Towards Healthy Nutrition in Terms of Different Variables. *Giresun University Journal of Faculty of Education*, 2(1), 22-37.

¹ Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kastamonu, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0002-1568-827X>

² Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Kastamonu, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0009-0009-1332-1165>

GİRİŞ

Bireylerin yaşamlarını sağlıklı, üretken ve kaliteli bir biçimde sürdürebilmeleri; büyüme, gelişme, fizyolojik ve zihinsel işlevlerini en iyi şekilde yerine getirebilmeleri, yeterli ve dengeli beslenme ile doğrudan ilişkilidir. Sağlıklı beslenme yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal refahın da temel belirleyicilerinden biridir. Araştırmalar, beslenme alışkanlıklarının toplum sağlığını doğrudan etkilediğini ve birçok hastalığın önlenmesinde belirleyici rol oynadığını ortaya koymaktadır (Uzunöz vd., 2008). Nitekim Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde beslenme, en temel fizyolojik gereksinimlerden biri olarak tanımlanmıştır (Dölekoğlu ve Yurdakul, 2004).

Beslenme, sadece açlık hissinin giderilmesi ya da bireyin arzu ettiği yiyecekleri tüketmesi değil; büyüme, gelişme ve sağlıklı bir yaşam için gerekli olan besin öğelerinin yeterli ve dengeli biçimde alınarak vücutta kullanılması sürecidir (Baysal, 2011). Tarih boyunca yiyeceğe ulaşma, hazırlama ve tüketme eylemleri yaşamın önemli bir parçası olmuş, ancak günümüzde hızlı yaşam temposu, artan iş yükü ve zaman yönetimindeki zorluklar, bireylerin beslenme alışkanlıklarında önemli değişimlere yol açmıştır (Uzel, 2018). Bu durum, ev dışı hazır gıdalara yönelimi artırmakta, evde yemek hazırlama sıklığını azaltmaktadır (Elmacıoğlu, 1996). Yeme içme davranışlarındaki bu değişimin anlaşılabilmesi için bireysel ve çevresel birçok değişkenin bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir. Bireylerin yaşı, cinsiyeti, eğitim ve gelir düzeyi, beslenme bilgisi ile pişirme becerileri gibi kişisel özelliklerin yanı sıra; yiyeceklerin tat, doku, maliyet gibi özellikleri ile birlikte mevsim, kentleşme düzeyi, sosyal çevre gibi çevresel faktörler de beslenme davranışlarını şekillendirmektedir (Randall ve Sanjur, 1981).

Beslenme alışkanlıkları özellikle çocukluk döneminde kazanılmakta ve bu dönemde edinilen davranışlar bireyin ileriki yaşamında da etkili olmaktadır (Story vd., 2002). Sağlıklı beslenme, bireylerin fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimini destekleyen temel bir unsur olup, bireyin yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir (World Health Organization [WHO], 2020). Yetersiz ve dengesiz beslenme ise, çocukların büyüme ve gelişmelerini olumsuz yönde etkilediği gibi, bağışıklık sistemlerinin zayıflamasına ve hastalıklara karşı dirençlerinin azalmasına neden olmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, besin alımı ile gereksinimi arasındaki dengesizlik, yani malnutrisyon, çocuk ölümlerinin temel nedenlerinden biri olmaya devam etmektedir (Şanlıer vd., 2017). Bu nedenle, doğru ve sağlıklı beslenme alışkanlıklarının erken yaşlarda kazandırılması kritik bir öneme sahiptir. Bu noktada, okul ortamları sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazandırılmasında etkili rol oynamaktadır. Eğitim sürecindeki öğretim programları ve öğretmenlerin yönlendirmeleri ile bu alışkanlıklar yeniden şekillenmektedir (Sarıdağ-Devran ve Saka, 2019). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından oluşturulan öğretim programlarında da beslenme ile ilgili kazanımlara yer verilmesi söz konusu alışkanlıkların şekillenme sürecini desteklemektedir (İlhan ve Gülersoy, 2018). Öğretmenler, bu kazanımların öğrencilere aktarılmasında yalnızca bilgi sağlayıcı değil, aynı zamanda model alınan bireyler olarak da önemli bir rol üstlenmektedir (Pekşen-Akça vd., 2013; Morgil ve Yılmaz, 1999). Bu nedenle, öğretmenlerin sağlıklı beslenme konusundaki tutumları öğrenciler üzerinde doğrudan etkilidir.

Tutum, bireylerin belirli bir konuya yönelik duygu, düşünce ve davranış eğilimlerinin bileşimi olarak tanımlanmaktadır (Allport, 1935; Kağıtçıbaşı, 1999). Tutumlar davranış üzerinde yönlendirici bir etkiye sahip olup, bireylerin çevrelerine uyum sağlama süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Söz konusu uyum sürecinde yaşam düzeneğinin bir parçası olan beslenme eğitimi elzem bir süreçtir. Bu süreçte öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimlerini benimseyerek bu konuda olumlu tutum ve davranışlara sahip olmaları, öğretmenin davranışları kapsamında değişim gösterebilmektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının belirlenmesi, bu bireylerin meslek hayatlarına geçmeden önce geliştirilmesi gereken alanlara ışık tutması bakımından önemlidir. Bu bağlamda, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinde bu tür tutumsal değerlendirmeler, öğretmen eğitiminin niteliğini artırmaya katkı sağlayacaktır.

Alanyazın incelendiğinde, öğretmen ve öğretmen adaylarının beslenme alışkanlıkları ve bilgi düzeylerine ilişkin çok sayıda çalışmanın (Bozkurt ve Erdoğan, 2019; Çongar ve Özdemir, 2014; Kafkas

vd., 2015; Kayapınar, 2011; Sakar, 2013) bulunduğu, ancak sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarının incelendiği çalışmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir (Acemioğlu ve Doğan, 2021; Sargın ve Güleşce, 2022). Yapılan bazı araştırmalar, kadınların erkeklere kıyasla daha sağlıklı beslenme eğiliminde olduğunu gösterirken (Wardle vd., 2004), diğer araştırmalar yaşı ilerlemesiyle birlikte bireylerin sağlıklı beslenme farkındalığının arttığını göstermektedir (Lien vd., 2001). Ayrıca, ekonomik düzeyin beslenme alışkanlıkları üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalar, düşük gelir grubundaki bireylerin sağlıklı gıdalara erişim konusunda zorluk yaşadığını ve bu durumun beslenme alışkanlıklarına olumsuz yansıdığını göstermektedir (Darmon ve Drewnowski, 2008). Eğitim seviyesinin yükselmesiyle birlikte bireylerin beslenme konusunda daha bilinçli hale geldiği de çeşitli çalışmalarda vurgulanmıştır (Neumark-Sztainer vd., 2002). Bununla birlikte konuyla ilgili çalışmaların bazılarında fen bilgisi öğretmen adaylarının (Acemioğlu ve Doğan, 2021) veya farklı branşlardan öğretmenlerinin (Kusan vd., 2020; Sargın ve Güleşce, 2022) tutumlarının incelendiği; öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarının yaş, branş ve cinsiyet gibi değişkenlere göre farklılaştığı ortaya konulmuştur. Farklı branşlardan öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme tutumlarının yaş, kronik rahatsızlık, yaşanan yer, sınıf, cinsiyet değişimleri açısından bütüncül bir şekilde ele alan bir çalışmaya alan yazında rastlanmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışmada öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme konusundaki tutumları incelenmiş, bu tutumların farklı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarının, öğretmen adaylarının beslenme alışkanlıklarını daha iyi anlamaya ve gelecekte sağlıklı yaşam bilincinin artırılmasına yönelik politikalar geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede bu araştırmanın problemi “öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme konusundaki tutumları okudukları bölüme, sınıf düzeyine, cinsiyete, yaşa, gelir düzeyine, yaşadıkları yere ve kronik hastalıkları olup olmadığına göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma problemi kapsamında alt problemler aşağıda sunulmuştur;

1. Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları okudukları bölüme göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları yaşa göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
5. Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları gelir düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
6. Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları yaşadıkları yere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
7. Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları kronik hastalıkları olup olmadığına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırma nicel araştırma desenlerinden nedensel karşılaştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nedensel karşılaştırma var olan bir durumun nedenlerini etkileyen değişkenleri ya da bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik bir araştırma türüdür (Fraenkel ve Wallen (2009). Bu çalışmada da öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme konusundaki tutumları okudukları bölüme, cinsiyete, gelir düzeyine, yaşadıkları yere ve kronik hastalıkları olup olmadığına göre karşılaştırılacağı için nedensel karşılaştırmaya uygundur. Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden

hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'nun 6.06.2024 tarihli, 6/14 sayılı kararı ile çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik bir engel olmadığı belirlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki bir eğitim fakültesine kayıtlı 1645 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklem 176 öğretmen adayından (1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri) oluşmaktadır. Örneklem evrenden popülasyona ulaşmanın pratik ve hızlı bir yolunu sunduğu için uygun örneklem yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Uygun örneklem, araştırmacıların erişebildiği, istekli ve uygun bireylerden oluşan bir grubun örneklem dahil edilmesini ifade eder (Etikan, Musa ve Alkassim, 2016). Örneklem büyüklüğünün yeterliliği, Cohen (1992)'in önerdiği güç analizi kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Orta düzeyde bir etki büyüklüğü (effect size = 0.5), %95 güven düzeyi ($\alpha = 0.05$) ve %80 güç (power = 0.80) ile yürütülecek analizler için önerilen minimum örneklem büyüklüğü yaklaşık 128 kişidir. Bu bağlamda, çalışmanın örneklem büyüklüğü istatistiksel analizler için yeterli büyüklüktedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu (2019) tarafından geliştirilen Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği (SBİTÖ) kullanılmıştır. Veriler Google Form aracılığı ile çevrimiçi platformda toplanmıştır.

Ölçek, üniversite öğrencileri üzerinde yapılan kapsamlı bir geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda geliştirilmiştir. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda, toplam varyansın %57,79'unu açıklayan 21 madde ve 4 faktörden oluşan bir yapı elde edilmiştir. Bu faktörler şunlardır:

- Beslenme Hakkında Bilgi (BHB): Sağlıklı beslenme ve besin öğeleri hakkında sahip olunan bilgi düzeyini ölçmekte ve ölçeğin ilk 5 maddesini kapsamaktadır.
- Beslenmeye Yönelik Duygu (BYD): Sağlıklı ve sağlıksız besinlere yönelik bireylerin duygusal tutumlarını değerlendirmekte ve ölçeğin 6-11.maddelerini kapsamaktadır.
- Olumlu Beslenme (OB): Sağlıklı beslenme alışkanlıklarını benimseme düzeyini ölçmekte ve ölçeğin 12-17.maddelerini kapsamaktadır.
- Kötü Beslenme (KB): Sağlıksız beslenme alışkanlıklarını gösteren tutumları ölçmekte ve 18-21. Maddelerini kapsamaktadır.

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) sonucunda ölçeğin yeterli uyum indekslerine sahip olduğu ve geçerli bir ölçme aracı olduğu kanıtlanmıştır. Ölçeğin güvenirliği, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) ve test tekrar test yöntemiyle incelenmiş olup, tüm faktörler için güvenilir sonuçlar elde edilmiştir (Cronbach's Alpha katsayıları BHB için .90, BYD için .84, OB için .75 ve KB için .83) (Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu, 2019). Mevcut veriler için ölçeğin güvenirliği, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanarak elde incelenmiştir. Cronbach's Alpha katsayıları ölçeğin tamamı için .82, BHB için .82, BYD için .61, OB için .68 ve KB için .76 olarak hesaplanmıştır. Değerler .60'tan büyük olduğu için ölçeğin güvenilir ölçüm yaptığına karar verilmiştir (Nunnally, 1967).

Ölçekte olumlu ve olumsuz maddeler bulunmakta olup, Likert tipi 5'li derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır (1 = Kesinlikle Katılmıyorum, 5 = Kesinlikle Katılıyorum). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan ise 105'tir. Yüksek puanlar, bireylerin sağlıklı beslenmeye ilişkin daha olumlu tutum sergilediğini göstermektedir. Buna göre, 21 puan çok düşük, 23-42 puan düşük, 43-63 puan orta, 64-84 puan yüksek ve 85-105 puan ideal düzeyde yüksek bir tutuma işaret etmektedir (Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu, 2019).

Ölçeğin özellikle öğretmen adayı olan üniversite öğrencileri üzerinde geliştirilmiş olması, çalışma evreniyle örtüşmesi açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır. Ayrıca, ölçeğin psikometrik özelliklerinin güçlü olması (yüksek Cronbach's Alpha değerleri ve uygun model uyumu) sayesinde, katılımcıların sağlıklı beslenme konusundaki tutumlarını çok boyutlu ve güvenilir bir şekilde ölçmeye olanak tanımaktadır.

Veri Analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Öncelikle elde edilen veriler kayıp değer ve uç değer bağlamında incelenerek analizlere uygunluğu test edilmiştir. Elde edilen verilerin uç değerler açısından değerlendirilmesi amacıyla puanlar standart puanlara dönüştürülerek sıralanmış ve ± 3 sınırları dışında kalan değerlerin olup olmadığı incelenmiştir (Deniz, 2020). Bu sınırlar dışında kalan üç adet veri analize dahil edilmemiş olup, elde edilen veriler arasında da herhangi bir kayıp veriye rastlanmamıştır. Daha sonra, ölçekten elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi, çarpıklık ve basıklık katsayıları, ve histogram grafiklerinin görsel incelenmesi ile değerlendirilmiştir.

Normal dağılım varsayımı sağlandığı için gruplar arası farklılıkları belirlemek için iki ve ikiden fazla değişkenler için tek yönlü ANOVA, tek yönlü değişkenler için ise bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır (Deniz, 2020). Anlamlı farklılıkların bulunduğu durumlarda post-hoc testleri uygulanarak hangi gruplar arasında fark olduğu belirlenmiştir. Post-hoc testleri varyansların homojenliği varsayımı sağlandığı ve eşit örneklem gerektirmediği için bonferroni testi kullanılarak yapılmıştır (Miller, 1969).

BULGULAR

Öğretmen adaylarının ölçeğin tamamından aldıkları toplam tutum puanlarının ve ölçeğin dört alt boyutundan aldıkları puanların dağılımı her bir değişken için ayrı ayrı, normallik testi (Kolmogorov-Smirnov testi) bulguları büyük örneklemelerde anlamlı çıkma eğiliminde olduğu için; betimsel istatistikler, basıklık çarpıklık katsayıları ve histogram grafikleri birlikte incelenerek değerlendirilmiştir.

Aritmetik ortalama, mod ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde olması ve ya çarpıklık ve basıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölünmesi ile hesaplanan çarpıklık ve basıklık indekslerinin ± 2 sınırları içinde olması verilerin puanların normal dağılım gösterdiğinin bir göstergesidir (Lind, 2006; Tabachnick ve Fidell, 2013). Bulgular bir arada değerlendirildiğinde verilerin bu koşulları sağladığı yani her bir değişken için normal dağılım gösterdiği söylenebilir (Tablo 1).

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

Değişken	Kategori	N	X	Medyan	Kolmogorov-Smirnov ^a			Basıklık Değeri		Çarpıklık Değeri	
					İstatistik	df	Sig.	İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata
Cinsiyet	Kadın	145	70.28	70.00	.08	145	.045	-.056	.201	.721	.400
	Erkek	31	70.13	68.00	.16	31	.044	.392	.421	-.563	.821
Okudukları Bölüm	Sınıf	66	70.05	69.00	.08	66	.200	.036	.295	.224	.582
	Okul Öncesi	19	66.68	67.00	.15	19	.200	.171	.524	.439	1.014
	Matematik	18	73.00	74.00	.09	18	.200	.290	.536	-.210	1.038
	Fen Bilimleri	35	70.06	70.00	.07	35	.200	-.179	.398	.469	.778
	Türkçe	8	74.25	74.00	.17	8	.200	-.436	.752	.253	1.481
	Sosyal Bilimler	9	68.44	68.00	.24	9	.141	-.265	.717	2.256	1.400
	PDR	17	72.77	72.00	.19	17	.102	-1.916	.550	5.870	1.063
	Yabancı Dil	4	65.25	65.50	.19	4	.	-.753	1.014	.343	2.619
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	6	75.17	73.00	.27	6	.180	1.554	.845	3.010	1.741
	2.Sınıf	61	69.56	69.00	.09	61	.200	.256	.306	-.015	.604
	3.Sınıf	70	68.26	68.00	.06	70	.200	-.182	.287	.519	.566
	4.Sınıf	39	74.15	74.00	.09	39	.200	-.567	.378	.925	.741
Yaş	19-20	57	71.53	71.00	.10	57	.200	.142	.316	1.314	.623

Değişken	Kategori	N	X	Medyan	Kolmogorov-Smirnov ^a			Basıklık Değeri		Çarpıklık Değeri	
Yaşadığı Yer	21-22	88	69.44	70.00	.07	88	.200	-.078	.257	.082	.508
	23-24	27	70.30	68.00	.13	27	.200	.447	.448	-.443	.872
	25 ve üzeri	4	69.50	69.00	.27	4	.	.332	1.014	1.561	2.619
	Şehir Merkezi	119	69.37	69.00	.08	119	.079	-.029	.222	.449	.440
	İlçe	40	73.05	72.00	.13	40	.091	.390	.374	-.792	.733
	Köy	17	69.82	70.00	.17	17	.200	1.187	.550	2.488	1.063
Kronik Hastalık Durumu	Yok	11	70.04	69.00	.08	165	.017	.061	.189	.406	.376
	Var	165	73.36	72.00	.16	11	.200	.306	.661	-.936	1.279
Gelir Düzeyi	0-1000	62	71.73	70.00	.069	62	.200*	-.387	.304	.297	.599
	1001-2000	11	66.36	64.00	.216	11	.160	.552	.661	-1.241	1.279
	2001-3000	14	64.79	66.00	.188	14	.192	-.708	.597	.348	1.154
	3001 ve üzeri	89	70.91	70.00	.090	89	.070	.087	.255	0.629	.506

N:176

Bu araştırmaya dahil olan öğretmen adaylarının ölçekten aldıkları puanların ortalaması ($\bar{x}$) dikkate alındığında öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarının genel olarak yüksek olduğu söylenebilir ($\bar{x} = 70.25$) (Tablo 2). Tablo 2'ye göre öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması 70.25'tir. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanların ortalaması ise sırayla BHB boyutu için 20.21, BYD boyutu için 16.26, OB için 19.73 ve KB boyutu için 14.06'dır.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Sağlıklı Beslenmeye Yönelik Tutumlarına İlişkin Ortalama Değerler

Boyut	N	Min.	Max.	X	Ss
BHB	176	14	25	20.21	2.32
BYD	176	6	25	16.25	3.56
OB	176	8	30	19.73	3.97
KB	176	4	20	14.06	3.32
Toplam	176	4	98	70.25	9.36

Öğretmen adaylarının okudukları bölüme göre sağlıklı beslenme konusundaki tutumları tek yönlü Anova ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 3). Tablo 3 incelendiğinde ölçeğin BHB, OB, KB boyutları ve tamamından alınan puanlarda gruplar arası anlamlı bir fark görülmemektedir. Öğretmen adaylarının beslenmeye yönelik tutumları ölçeğin BYD boyutunda okudukları bölüme göre farklılaşmaktadır ($F(7,17)=2.46$; $p<.05$). Yapılan post-hoc testi sonrasında anlamlı farkın sınıf öğretmenliği ile sosyal bilimler öğretmenliği arasında olduğu; sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının ölçeğin BYD boyutundan aldıkları puan ortalamalarının ($\bar{x}=16,79$) sosyal bilimler öğretmenliği bölümünde okuyanların puan ortalamalarından ($\bar{x}=12.67$) yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Beslenmeye Yönelik Tutumların Anova Sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
BHB	Gruplar arası	72.30	7	10.33	1.99	.059	
	Gruplar içi	870.92	168	5.18			
	Toplam	943.22	175				
BYD	Gruplar arası	206.11	7	29.44	2.46	.020	Sınıf>Sosyal
	Gruplar içi	2008.90	168	11.96			
	Toplam	2215.00	175				
OB	Gruplar arası	85.37	7	12.20	.77	.616	
	Gruplar içi	2673.54	168	15.91			
	Toplam	2758.91	175				
KB	Gruplar arası	150.50	7	7.22	.64	.719	
	Gruplar içi	1881.81	168	11.20			
	Toplam	1932.31	175				
Toplam	Gruplar arası	746.61	7	106.66	1.23	.290	
	Gruplar içi	14598.37	168	86.99			
	Toplam	15345.00	175				

Öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre sağlıklı beslenme konusundaki tutumları tek faktörlü Anova ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 4). Tablo incelendiğinde ölçeğin BHB ve OB boyutlarından alınan puanlar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının beslenmeye yönelik tutumları, ölçeğin BYD, KB boyutları ve toplamında sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yapılan post-hoc testi sonrasında anlamlı farkın her birinde 3. sınıf ile 4. sınıf arasında olduğu görülmüştür. Ölçeğin BYD boyutundan aldıkları puanlar incelendiğinde 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{x}=17.56$) 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının puan ortalamalarından ($\bar{x}=15.39$) yüksek olduğu bulunmuştur. Ölçeğin KB boyutundan aldıkları puanlar incelendiğinde 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{x}=15.21$) 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının puan ortalamalarından ($\bar{x}=13.44$) yüksek olduğu bulunmuştur. Ölçeğin tamamından aldıkları puanlar incelendiğinde 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{x}=74.15$) 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının puan ortalamalarından ($\bar{x}=68.26$) yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre Beslenmeye Yönelik Tutumların Anova Sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
BHB	Gruplar arası	14.41	3	4.80	.89	.448	
	Gruplar içi	928.82	172	5.40			
	Toplam	943.22	175				
BYD	Gruplar arası	131.69	3	43.90	3.62	.014	4.sınıf>3. sınıf
	Gruplar içi	2083.31	172	12.11			
	Toplam	2215.00	175				
OB	Gruplar arası	74.11	3	24.70	1.58	.195	
	Gruplar içi	2684.80	172	15.61			
	Toplam	2758.91	175				
KB	Gruplar arası	91.77	3	30.59	2.86	.039	4.sınıf>3. sınıf
	Gruplar içi	1840.54	172	10.70			
	Toplam	1932.31	175				
Toplam	Gruplar arası	1046.67	3	348.89	4.20	.007	4.sınıf>3. sınıf
	Gruplar içi	14298.33	172	83.13			
	Toplam	15345.00	175				

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre sağlıklı beslenme konusundaki tutumları bağımsız örneklem t testi ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 5). Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin tamamından ve alt boyutlarından alınan puanlar açısından cinsiyet grupları arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Beslenmeye Yönelik Tutumların t Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	X	Ss	Ortalama farkı	t	Sd	p
BHB	Kadın	145	20.22	2.13	.059	.13	174	.898
	Erkek	31	20.16	3.11				
BYD	Kadın	145	16.26	3.51	.069	.10	174	.923
	Erkek	31	16.19	3.85				
OB	Kadın	145	19.66	3.99	-.370	-.47	174	.639
	Erkek	31	20.03	3.93				
KB	Kadın	145	14.13	3.36	.389	.59	174	.556
	Erkek	31	13.74	3.16				
Toplam	Kadın	145	70.28	9.33	.147	0.79	174	.937
	Erkek	31	70.13	9.68				

Öğretmen adaylarının yaşlarına göre sağlıklı beslenme konusundaki tutumları tek faktörlü Anova ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 6). Tablo 6 incelendiğinde ölçeğin tamamından ve alt boyutlarından alınan puanlar açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Yaşına Göre Beslenmeye Yönelik Tutumların Anova Sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
BHB	Gruplar arası	2.83	3	.94	.17	.915
	Gruplar içi	940.39	172	5.47		
	Toplam	943.22	175			
BYD	Gruplar arası	26.94	3	8.98	.71	.550
	Gruplar içi	2188.06	172	12.72		
	Toplam	2215.00	175			
OB	Gruplar arası	86.35	3	28.79	1.85	.140
	Gruplar içi	2672.56	172	15.54		
	Toplam	2758.91	175			
KB	Gruplar arası	37.62	3	12.54	1.14	.335
	Gruplar içi	1894.70	172	11.02		
	Toplam	1932.31	175			
Toplam	Gruplar arası	152.44	3	50.82	.58	.632
	Gruplar içi	15192.56	172	88.33		
	Toplam	15345.00	175			

Öğretmen adaylarının gelir düzeylerine göre sağlıklı beslenme konusundaki tutumları tek faktörlü Anova ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 7). Tablo 7 incelendiğinde ölçeğin BHB,

OB, KB boyutlarında ve toplamında alınan puanlar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının beslenmeye yönelik tutumları ölçeğin BYD boyutunda gelir düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır ($F(3, 17) = 3.15; p < .05$). Söz konusu bu farklılık gelir düzeyi 1001-2000 TL ile 3001 TL ve üzeri olan gruplar arasında olup, gelir düzeyi 3001 TL ve üzeri olan öğretmen adaylarının lehinedir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Gelir Düzeylerine Göre Beslenmeye Yönelik Tutumların Anova Sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
BHB	Gruplar arası	24.80	3	8.27	1.55	.204	
	Gruplar içi	918.42	172	5.34			
	Toplam	943.22	175				
BYD	Gruplar arası	115.44	3	38.48	3.15	.026	3001TL ve üzeri> 1001-2000TL
	Gruplar içi	2099.56	172	12.21			
	Toplam	2215.00	175				
OB	Gruplar arası	62.10	3	20.70	1.32	.269	
	Gruplar içi	2696.81	172	15.68			
	Toplam	2758.91	175				
KB	Gruplar arası	79.53	3	26.51	2.46	.064	
	Gruplar içi	1852.78	172	10.77			
	Toplam	1932.31	175				
Toplam	Gruplar arası	681.98	3	227.33	2.67	.049	
	Gruplar içi	14663.02	172	85.25			
	Toplam	15345.00	175				

Öğretmen adaylarının yaşadıkları yere göre sağlıklı beslenme konusundaki tutumları tek faktörlü Anova ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 8). Tablo 8 incelendiğinde ölçeğin tamamından ve alt boyutlarından alınan puanlar açısından yaşanan yere göre gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Yaşadıkları Yere Göre Beslenmeye Yönelik Tutumların Anova Sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
BHB	Gruplar arası	21.21	3	10.61	.199	.140
	Gruplar içi	922.01	173	5.33		
	Toplam	943.22	175			
BYD	Gruplar arası	12.92	3	6.46	.51	.603
	Gruplar içi	2202.08	173	12.73		
	Toplam	2215.00	175			
OB	Gruplar arası	39.49	3	19.75	1.26	.287
	Gruplar içi	2719.42	173	15.72		
	Toplam	2758.91	175			
KB	Gruplar arası	58.90	3	29.45	2.72	.069
	Gruplar içi	1873.42	173	10.83		
	Toplam	1932.31	175			
Toplam	Gruplar arası	408.90	3	204.45	.237	.097
	Gruplar içi	14936.10	173	86.34		
	Toplam	15345.00	175			

Öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme konusundaki tutumlarının kronik hastalıklarının olup olmamasına göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem t testi ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 9). Tablo 9 incelendiğinde ölçeğin tamamından ve alt boyutlarından alınan puanlar açısından kronik hastalığı olup olmama durumuna göre gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarında Kronik Hastalığa Göre Beslenmeye Yönelik Tutumların t-Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	X	Ss	Ortalama farkı	t	Sd	p
BHB	Var	11	21.09	2.13	-.939	-1.30	174	.195
	Yok	165	20.15	3.11				
BYD	Var	11	17.27	3.51	-1.091	-.99	174	.326
	Yok	165	16.18	3.85				
OB	Var	11	20.09	3.99	-.388	-.31	174	.755
	Yok	165	19.70	3.93				
KB	Var	11	14.91	3.36	-.903	-.87	174	.384
	Yok	165	14.01	3.16				
Toplam	Var	11	73.36	9.33	-3.321	-1.11	174	.256
	Yok	165	70.04	9.68				

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları, genel olarak öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirdiklerini göstermiştir. Elde edilen toplam tutum puanı ortalamasının yüksek olması ($\bar{x} = 70.25$), bireylerin sağlıklı yaşam davranışlarına yönelik tutumlarının güçlü olduğunu göstermektedir. Alan yazın ile karşılaştırıldığında, bu sonuçların daha önce yapılan araştırmalarla büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Örneğin, Sargın ve Güleşce (2022) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin beslenme konusundaki farkındalıklarının yüksek olduğu bulunmuştur. Yine Kılınçarslan, Bayraktar, ve Avcı (2022) beden eğitimi alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarının olumlu olduğu ortaya koymuşlardır.

Araştırmada, öğretmen adaylarının okudukları bölüme göre tutumlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, sosyal bilimler alanındaki öğrencilere kıyasla daha olumlu tutumlar geliştirdiği saptanmıştır. Bu bulgu, özellikle ilköğretim programlarında sağlıklı yaşam ve beslenme konularının daha fazla vurgulanmasıyla ilişkilendirilebilir. Araştırma sonuçları Yılmaz ve Karaca (2019) tarafından yapılan çalışmanın bulguları ile tutarlıdır. Araştırmada beslenme dersi alan ve spor yapan üniversite öğrencilerinin beslenme bilgisi ve beslenme tutumlarının, beslenme dersi almamış ve düzenli spor yapmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmada sınıf düzeyine göre yapılan analizlerde, dördüncü sınıf öğrencilerinin üçüncü sınıf öğrencilerine kıyasla sağlıklı beslenmeye yönelik daha olumlu tutumlar sergilediği görülmüştür. Bu sonuç, üniversite öğrenim süresi ilerledikçe bireylerin bilgi düzeylerinin artmasıyla birlikte tutumlarının da olumlu yönde değiştiğini göstermektedir. Bulgular İslam ve Sim (2021) tarafından yapılan bir çalışmanın bulguları ile de desteklenmektedir. Araştırmacılar Endonezya'da eğitim düzeyinin gıda tüketim desenleri üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında daha yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin daha sağlıklı gıda seçenekleri tüketme eğiliminde olduklarını ortaya

koymuşlardır. Hendrie ve diğerleri (2008) de benzer şekilde eğitim süresi boyunca bireylerin beslenme bilgi düzeylerinin arttığını ve bu artışın tutum ve davranışlarına yansıdığını tespit etmişlerdir.

Cinsiyet, yaş, yerleşim yeri ve kronik hastalık durumu gibi değişkenlerin, öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarında anlamlı bir fark yaratmadığı araştırmanın diğer sonuçları arasında yer almaktadır. Bu sonuçlar, alan yazında yer alan bazı araştırmalarla örtüşmekte, bazılarıyla ise ayrılmaktadır. Örneğin, Örneğin Yılmaz, Şengür ve Turasan (2022) cinsiyet değişkenine göre SBİTÖ toplam puan, beslenme hakkında bilgi, beslenmeye yönelik duygu, olumlu beslenme ve kötü beslenme alt boyutları karşılaştırmasında fark saptanmamıştır. Wardle ve diğerleri (2004) kadınların erkeklere kıyasla daha sağlıklı beslenme eğiliminde olduklarını belirtirken, bu çalışmada cinsiyet farkının anlamlı çıkmaması, kültürel bağlamın etkisini düşündürmektedir. Yaş değişkeni ile ilgili alan yazındaki bulgular incelendiğinde de benzer bir durum söz konusudur. Yılmaz ve diğerlerinin (2022) Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, yaş değişkenine göre sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çalışmada, Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği (SBİTÖ) kullanılarak elde edilen veriler, yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir Medeni ve diğerlerinin (2021) Aksaray ili Ağaçören ilçesinde gerçekleştirdiği çalışmada ise, yaş gruplarına göre yeterli ve dengeli beslenme davranışlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Örneğin, 25–34 yaş grubundaki bireylerin %80,2'si yeterli ve dengeli beslenmediğini belirtirken, bu oran 65 yaş ve üzeri bireylerde %26,7 olarak tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, kronik hastalığı olan bireylerin sağlıklı yaşam davranışları açısından anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Kronik hastalığı olan bireylerin %63,7'si yeterli ve dengeli beslenmediğini ifade etmiştir; bu oran, kronik hastalığı olmayan bireylerde %50,0 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, kronik hastalıkların bireylerin beslenme alışkanlıklarını olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Yaşadıkları yer değişkeni ile ilgili Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması (2010) verilerine göre, obezite prevalansı kentsel alanlarda %23,8 iken, kırsal alanlarda %19,6 olarak tespit edilmiştir. Kaya ve diğerleri (2022) ise Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileriyle yaptıkları bir başka çalışmada, katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yerleşim yerine göre sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını raporlamışlardır. Bu çalışmaların bulgularının bazılarının araştırmamızın bulguları ile tutarlı iken bazılarının tutarlı olmaması bu tür değişkenlerin etkisinin, örneklemin niteliği ve çalışmanın yürütüldüğü bağlama göre farklılık gösterebileceğini düşündürmektedir.

Diğer taraftan, gelir düzeyi değişkenine ilişkin bulgular, ekonomik refah düzeyinin sağlıklı beslenme tutumlarını etkilediğini ortaya koymuştur. Geliri 3000 TL ve üzeri olan öğretmen adaylarının tutumları, daha düşük gelir grubundaki adaylara göre anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur. Bu bulgu, Darmon ve Drewnowski (2008)'nin düşük sosyoekonomik düzeydeki bireylerin sağlıklı gıdalara erişim konusunda yaşadıkları zorlukların, beslenme tercihlerine olumsuz yansıdığına ilişkin bulgularıyla uyumludur.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretmen adaylarının sağlıklı beslenmeye yönelik olumlu tutumlarının desteklenmesi, yalnızca bireysel sağlık açısından değil, aynı zamanda gelecekteki öğrencilerine örnek olma rolleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme programlarına beslenme ve sağlıklı yaşamla ilgili içeriklerin sistemli biçimde entegre edilmesi önerilmektedir. Ayrıca, sağlık okuryazarlığını bütünsel olarak ele alan, sosyoekonomik faktörleri de gözetim eğitim politikalarının geliştirilmesi de bir gerekliliktir. Ayrıca bu sonuçlar, gelecek araştırmalar için, sağlıklı beslenme alışkanlıklarının uzun vadeli etkilerini ve eğitim programlarının bu konudaki rolünü daha derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının sağlıklı beslenme farkındalığını artırmaya yönelik eğitim programlarının uygulanabilirliği artırılarak uzun vadeli etkileri değerlendirilebilir.

Bu çalışmanın güçlü yönlerinden biri, öğretmen adaylarının beslenme tutumlarını çok boyutlu bir ölçme aracı ile değerlendirmesi ve verilerin analizinde sadece tanımlayıcı değil, açıklayıcı istatistiksel

yöntemlerin de kullanılmasıdır. Ayrıca, çalışmanın akademik disiplin ve sınıf düzeyi gibi eğitimle doğrudan ilişkili değişkenleri dikkate alması, öğretmen yetiştirme programlarının içeriğiyle ilgili önemli çıkarımlar sunmaktadır. Bununla birlikte çalışmanın bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Araştırma tek bir üniversite ile sınırlı olup, sonuçların genellenebilirliği açısından dikkatli yorumlanması gerekmektedir. Ayrıca, kullanılan ölçek öz-bildirim temelli olduğu için sosyal beğenirlik yanlılığına açık olabilir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, farklı bölgelerdeki öğretmen adaylarının da dahil edilmesi ve nitel veri toplama tekniklerinin (örneğin odak grup görüşmeleri, yapılandırılmış mülakatlar) kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Allport, G. W. (1935). *Attitudes*. C. Murchison içinde, *Handbook of social psychology* (s. 798-844). Worcester: Clark University Press.
- Bozkurt, E., ve Erdoğan, R. (2019). Sınıf öğretmenlerinin beslenme alışkanlıklarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19).
- Cohen, J. (1992). *A power primer*. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155–159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Çongar, O., ve Özdemir L. (2004). Sivas il merkezinde beden eğitimi öğretmenlerinin genel beslenme ve sporcu beslenmesi ile ilgili bilgi düzeyleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 26(3), 113–118.
- Darmon, N., & Drewnowski, A. (2008). Does social class predict diet quality?. *The American Journal of Clinical Nutrition*, 87(5), 1107-1117.
- Deniz, K.Z. (2020). *Herkes için istatistikolay*. Ankara, Nobel Yayıncılık
- Devran, B. S., & Saka, M. (2019). Lise öğrencilerine verilen beslenme eğitiminin beslenme alışkanlıkları, beslenme bilgi düzeyi ve fiziksel aktivite üzerine etkisi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 47(3), 5-14.
- Dölekoğlu, C. Ö., & Yurdakul, O. (2004). Adana ilinde hane halkının beslenme düzeyleri ve etkili faktörlerin logit analizi ile belirlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8, 62-86.
- Elmacıoğlu, F. (1996). Hızlı hazır yemek sisteminde önceliklerin belirlenmesi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 25(1), 30- 34.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). *Comparison of convenience sampling and purposive sampling*. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1–4. <https://doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education* (7th ed.). McGraw-Hill.
- Hendrie, G. A., Coveney, J., & Cox, D. (2008). Exploring nutrition knowledge and the demographic variation in knowledge levels in an Australian community sample. *Public Health Nutrition*, 11(12), 1365–1371.
- Islam, D. M. R., & Sim, D. N. (2021). Education and Food Consumption Patterns: Quasi-Experimental Evidence from Indonesia. *SSRN*, 1-22. doi:<https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3925151>
- İlhan, A., ve Gülersoy, A. E. (2019). 10. sınıf coğrafya dersi öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Geography and Geography Education*, 39, 10-28.

- Kafkas, M., Kafkas, A. ve Acet, M. (2015). Beden eğitimi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam biçimi davranış düzeylerinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 47-55.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *İnsan ve insanlar*. 10. Basım. İstanbul : Evrim Basım Yayım Dağıtım
- Kaya, İ., Şentürk, A., Ustalar, A., Kaya, K., Bilgen, H., ve Uslular, A. (2022). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarının araştırılması. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 478-494.
- Kayapınar, F. Ç. (2011). Kadın ve erkek ilköğretim öğretmenlerinin beslenme alışkanlıkları ve bilgi düzeylerinin karşılaştırılması. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri*, 3(1), 8-15.
- Kılınçarslan, G., Bayrakdar, A. ve Avcı, P. (2022). Beden eğitimi ve tıp alanındaki öğrencilerin sağlıklı beslenme tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 44-56.
- Lien, N., Lytle, L. A., & Klepp, K. I. (2001). Stability in consumption of fruit, vegetables, and sugary foods in a cohort from age 14 to age 21. *Preventive Medicine*, 33(3), 217-226.
- Lind, D. A., Marchal, W. G., & Wathen, S. A. (2006). *Basic statistics for business and economics (Fifth edition)*. United States: McGraw-Hill Companies.
- Medeni V., Baran Aksakal F. N. Ve Medeni İ. (2020). Bir ilçedeki 15 yaş ve üzeri kişilerde sağlık davranışları ve ilişkili etmenler. *Akdeniz Tıp Dergisi*, 7(3):331-340. DOI: 10.53394/akd.979136
- Miller, R. G. (1969). *Simultaneous statistical inference*. New York: McGraw-Hill.
- Morgil, F. İ. ve Yılmaz, A. (1999). Fen öğretmeninin görevleri ve nitelikleri, fen öğretmeni yetiştirilmesine yönelik öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(15).
- Neumark-Sztainer, D., Story, M., Resnick, M. D., & Blum, R. W. (2002). Correlates of inadequate fruit and vegetable consumption among adolescents. *Preventive Medicine*, 34(1), 125-134.
- Nunnally, JC (1967). *Psikometrik teori* : McGraw-Hill [1967].
- Pekşen Akça, R., Arslan, R. ve Akıncı Demirbaş, E. (2013). Farklı üniversitelerde eğitim gören çocuk gelişim lisans ve önlisans öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları. *Academic Sight/Akademik Bakış*, 38.
- Randall, E. & Sanjur, D. (1981). Food preferences: Their conceptualisation and relationship to consumption. *Ecology of Food and Nutrition*, 11(3), 151-161.
- Sakar, E. (2013). *İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin beslenme alışkanlıkları ve beslenme bilgi düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sağlık Bil. Enst., İstanbul.
- Sargın, K. ve Güleşce, M. (2022). Öğretmenlerin sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Van ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-11 . DOI: 10.31680/gaunjss.1000390
- Story, M., Neumark-Sztainer, D. & French, S. (2002). Individual and environmental influences on adolescent nutrition behaviors. *Journal of the American Dietetic Association*, 102(3), 40-51.
- Şanlıer, N., Adanur, E., Özata-Uyar, G., Elibol, E., Beyaz Coşkun, A., Erdoğan, R. ve Bozbaş, E. (2017). Gençlerin beslenme ve gıda güvenliğine ilişkin bilgi ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 941-956.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (Sixth edition)*. United States: Pearson Education.
- Tekkurşun Demir, G. ve Cicioğlu, H.İ., (2019). Sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği (SBİTO): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 256-274.

- Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması (2010). *Beslenme durumu ve alışkanlıklarının değerlendirilmesi sonuç raporu*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü. Ankara. http://www.sagem.gov.tr/TBSA_Beslenme_Yayini.pdf. 2010.
- Uzel, R. A. (2018). Geleneksel mutfak kültürü ve tarımsal ürün çeşitliliğinin, üniversite öğrencileri beslenme durumu üzerine etkisi. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 55(1), 37-44.
- Uzunöz, M., Büyükbay, E. O. ve Bal, H. S. G. (2008). Kırsal kadınların gıda güvenliği konusunda bilinç düzeyleri (Tokat ili örneği). *Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 22(2), 35-46.
- Wardle, J., Haase, A. M., Steptoe, A., Nillapun, M., Jonwutiwes, K. & Bellisle, F. (2004). Gender differences in food choice: The contribution of health beliefs and dieting. *Annals of Behavioral Medicine*, 27(2), 107-116.
- Yılmaz, M. ve Gökler, M. E. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyoekonomik durum ile beslenme alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3), 308-318.
- Yılmaz, G. ve Karaca, S. (2019). Spor yapan ve sedanter üniversite öğrencilerinin beslenme bilgi tutum ve yaşam kalitelerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 258-266.
- Yılmaz, G., Şengür, E. ve Turasan, İ. (2022) Spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin sağlıklı beslenme tutum puanlarının incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 64-70.

Extended Abstract

Introduction

Nutrition is a fundamental determinant of individual and public health, directly affecting physical, mental, and emotional development (WHO, 2020; Uzunöz et al., 2008). Beyond meeting hunger, it involves the adequate intake of essential nutrients (Baysal, 2011). However, modern lifestyles have led to unhealthy eating habits, such as increased consumption of ready-to-eat foods and reduced home cooking (Uzel, 2018; Elmacioğlu, 1996). These habits are shaped by various personal and environmental factors, including age, gender, income, and food accessibility (Randall & Sanjur, 1981). Since eating behaviors are often formed in childhood, early education is critical (Story et al., 2002; Şanlıer et al., 2017). In this process, teachers play a key role not only as knowledge providers but also as role models (Sarıdağ-Devran & Saka, 2019; Morgil & Yılmaz, 1999). Their attitudes toward nutrition can significantly influence students' health behaviors. Although many studies have focused on nutritional knowledge and habits (Bozkurt & Erdoğan, 2019; Kafkas et al., 2015), research on pre-service teachers' attitudes remains limited (Acemioğlu & Doğan, 2021). Moreover, few studies have examined these attitudes in relation to multiple variables such as age, gender, income, and chronic illness within a single sample. This study investigates pre-service teachers' attitudes toward healthy nutrition and explores how these attitudes vary across demographic and personal characteristics. The findings aim to support health promotion in teacher education.

Method

This study employs a causal comparative design. The research is cross-sectional, meaning that data were collected at a single point in time to evaluate the participants' attitudes toward healthy nutrition. The sample consists of 176 pre-service teachers enrolled in an education faculty in Turkey. Participants were selected using convenience sampling, which allows easy access to a relevant study population. The sample includes students from different academic disciplines and year levels (1st, 2nd, 3rd, and 4th-year students). The study employed the Healthy Nutrition Attitude Scale (HEAS) developed by Tekkurşun-Demir and Cicioğlu (2019) to assess pre-service teachers' attitudes toward healthy nutrition. The scale was developed based on extensive validity and reliability testing among university students. Exploratory Factor Analysis (EFA) identified a four-factor structure accounting for 57.79% of the total variance. These factors are:

1. Knowledge about Nutrition (KN) – Measures awareness of healthy nutrition and nutritional content.
2. Emotional Attitudes toward Nutrition (EAN) – Assesses emotional reactions to healthy and unhealthy food choices.
3. Positive Nutrition Habits (PEH) – Evaluates the adoption of healthy nutrition behaviors.
4. Unhealthy Nutrition Habits (UEH) – Measures attitudes indicative of poor dietary choices.

The scale consists of 21 items rated on a 5-point Likert scale, ranging from 1 (Strongly Disagree) to 5 (Strongly Agree). Higher scores indicate a more positive attitude toward healthy nutrition. The scale's internal consistency reliability, as measured by Cronbach's Alpha, was .82 for the overall scale, with subscales ranging from .61 to .90, indicating good reliability. Data were analyzed using SPSS 25.0 software. Preliminary analyses were conducted to check for missing values and outliers. Normality was assessed using skewness and kurtosis values, which indicated an approximately normal distribution. Inferential statistical tests, including independent samples t-tests and one-way ANOVA, were used to examine differences across demographic and academic groups.

Findings

The overall mean score on the HEAS was 70.25, indicating that pre-service teachers generally hold positive attitudes toward healthy nutrition. The results showed significant differences based on academic discipline, particularly in the Emotional Attitudes toward Nutrition (EAN) subscale. Pre-service teachers in primary education programs scored significantly higher than those in social sciences programs ($p < .05$), suggesting that primary education students may have greater exposure to health-related content.

Significant differences were observed between third-year and fourth-year students. Fourth-year students had significantly more positive attitudes toward healthy nutrition compared to third-year students ($p < .05$), indicating that prolonged exposure to teacher training programs may enhance health awareness. No significant differences were found based on gender, age, place of residence, or the presence of chronic illnesses. However, students with higher income levels (>3000 TL) exhibited more positive attitudes toward healthy nutrition than those with lower incomes ($1000-2000$ TL), particularly in the EAN subscale ($p < .05$).

Result and Discussion

The findings revealed that participants generally had positive attitudes toward healthy nutrition, as reflected by a high overall mean score ($\bar{x} = 70.15$). These results align with previous studies indicating a high level of nutritional awareness among teacher candidates (Sargın & Güleşce, 2022; Kılınçarslan et al., 2022). Significant differences were found based on academic department. Primary education students showed more positive attitudes compared to those in social sciences, which may be related to the greater emphasis on health and nutrition topics in early childhood and primary education curricula (Yılmaz & Karaca, 2019). Additionally, senior students demonstrated more favorable attitudes than juniors, suggesting that longer exposure to educational content contributes to more informed and positive views (Islam & Sim, 2021; Hendrie et al., 2008). While gender, age, residence, and presence of chronic illness did not significantly affect attitudes, income level did. Students with a monthly income of 3001 TL or above reported significantly more positive attitudes, supporting previous findings that socioeconomic status affects access to healthy food and dietary choices (Darmon & Drewnowski, 2008). The results highlight the importance of promoting healthy nutrition not only for personal well-being but also for shaping the habits of future students. Therefore, integrating nutrition and health-related content into teacher education programs is recommended. Additionally, broader educational policies should address health literacy within the context of socioeconomic diversity. One of the strengths of this study is the use of a multidimensional measurement tool and both descriptive and inferential statistical analyses. However, limitations include the restricted sample (one university) and reliance on self-reported data, which may be affected by social desirability bias. Future research should include participants from different regions and use qualitative methods such as interviews or focus groups to gain deeper insights.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 6.06.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası:6/14

Teşekkür

Bu çalışma TÜBİTAK tarafından finanse edilen 2209 Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı kapsamında gerçekleştirilmiştir. Desteğinden ötürü TÜBİTAK’a teşekkür ederiz.